

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมนโยบายด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ*

APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES FOR PROMOTING POLICIES ON BALANCING AND DEVELOPING PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEMS

ศิริพงษ์ สมบูรณ์

Siripong Somboon

บริษัท เอสคิวไอ อินโนเวชั่น จำกัด

SQL Innovation Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: siripong_somboon@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมนโยบายด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมุ่งศึกษาการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยให้ความสนใจและได้กำหนดนโยบายในด้านนี้ขึ้น แนวทางที่สำคัญคือ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงการทำงานของภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล ที่ทำให้ประชาชนสามารถได้รับการบริการจากรัฐได้สะดวกมากยิ่งขึ้น และในทางปฏิบัติสามารถประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปรับสมดุลและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรภาครัฐมีความทันสมัย มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ มีบุคลากรที่มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก ซึ่งจะทำให้ประเทศเกิดการพัฒนายั่งยืนได้ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

คำสำคัญ หลักพุทธธรรม; นโยบาย; การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

Abstract

The objective of this academic article was to study the application of Buddhist principles for promoting policies on balancing and developing public administration systems focused on the topic of balancing and developing public administration systems which was important issue that governments of every era were interested in and have established policies in this aspect. The important approach was using modern technology to increase efficiency and improve the work of the public sector to become a digital government which allows citizens to receive services from the government more conveniently. In practice, Buddhist principles could be applied to promote balance and development of public management systems. which will make government organizations modern, flexible and suitable for the country's development context, there were personnel with potential, morality, ethics, and conscience which will enable the country to achieve sustainable development according to the goals of the national strategy.

Keywords: Buddhist Principles; Policies; Creating Opportunities and Social Equality

*Received June 3, 2024; Revised July 27, 2024; Accepted August 2, 2024

บทนำ

การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นประเด็นที่กล่าวถึงกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็น หนึ่งใน ยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารประเทศในช่วง 20 ปี โดยในภาพรวมมีเป้าหมายเพื่อประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้านดังกล่าว เป็นการวางกรอบกว้าง ๆ สำหรับการบริหารและพัฒนาประเทศ ว่าประเทศจะพัฒนาไปในทิศทางใด รัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัย จึงได้มีการกำหนดนโยบาย ตั้งแต่ครั้ง ตั้งพรรคการเมือง และหาเสียง โดยนำเสนอนโยบายที่เป็นหลักใหญ่ ๆ ตามกรอบของยุทธศาสตร์ชาตินี้ เน้นนโยบายที่เป็นประชาานิยม เพื่อให้ประชาชน เกิดความชื่นชอบและเลือกตนเองเข้ามาเป็นรัฐบาล และเมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้ว จึงได้เสนอแนวทางในการบริหารประเทศ โดยกำหนดนโยบายให้ครอบคลุม ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน เน้นที่ประชาชนเป็นหลัก ตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

หลักการในการกำหนดนโยบาย จะเกี่ยวข้องกับทฤษฎีของนโยบายสาธารณะและกระบวนการนโยบาย ที่เห็นผลเด่นชัดคือการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งคือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการนโยบาย เพราะเป็นขั้นของการดำเนินการ เป็นการเชื่อมโยงฟังกวาทศัยกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนโยบายบรรลุเป้าหมาย (Nagamura & Smallwood, 1980) อีกส่วนหนึ่งที่สำคัญคือการกำหนดนโยบาย ที่ผู้กำหนดจะต้องเข้าใจอย่างชัดเจนถึงปัญหา วิเคราะห์ปัญหาที่แน่ชัดว่าเกิดจากอะไร จึงจะสามารถกำหนดนโยบายได้ตรงประเด็น และนำเสนอให้กับผู้มีอำนาจตัดสินใจในการเลือกนโยบาย ซึ่งในกระบวนการนี้อาจจะมีการกลั่นกรองพิจารณาถึงแนวทาง ที่จะเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2543)

จะเห็นได้ว่าการกำหนดนโยบาย หรือแม้แต่การนำนโยบายไปปฏิบัติ จะต้องใช้หลักการและวิธีการหลาย ๆ อย่าง ซึ่งจะต้องดำเนินการในลักษณะของการบูรณาการ รวมทั้งการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาก็มีหลายหลักธรรม ที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการของนโยบายได้ แต่สำหรับหลักธรรมที่จะส่งเสริมนโยบายด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่เหมาะสมและประยุกต์ใช้ได้เข้ากันได้ อย่างลงตัวคือ หลักสัปปริสธรรม 7 ประการ คือการรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน และรู้จักคน เมื่อนำเอาหลักธรรมนี้มาประยุกต์ใช้อย่างถูกวิธีจะทำให้ผู้กำหนดนโยบาย สามารถกำหนดปัญหาได้แม่นยำและนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมด้วยเช่นกันเพื่อให้ นโยบายบรรลุเป้าหมายได้

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะได้ถูกนำมาเป็นประเด็นศึกษาสำหรับนักวิชาการและนักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ที่เน้นการบริหารจัดการภาครัฐ นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางในการบริหารประเทศของรัฐบาลเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบการบริหารประเทศที่เรียกว่ายุทธศาสตร์ชาติ ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายคือรัฐบาล ดังนั้นนโยบายสาธารณะจึงเป็นแนวทางที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับประชาชน นโยบายสาธารณะจึงเป็นการใช้อำนาจในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมทั้งหมด ซึ่งผู้ที่มีอำนาจในการจัดสรร คือ รัฐบาล และสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำเป็นผลมาจากการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าของสังคม นโยบายสาธารณะมีรากฐานมาจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ของสังคม และเป็นปัญหาที่ประชาชนคาดหวังว่ารัฐจะต้องรับผิดชอบในการแก้ไข ทำให้ปัญหาเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์

ระหว่างประชาชน พรรคการเมือง รัฐสภา ตุลาการ ระบบราชการ ระบบบริหาร และราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาคือ บุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างไร และผลของนโยบายสาธารณะกระทบต่อชีวิตของประชาชนในสังคมอย่างไร และมากน้อยเพียงใด ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย คือ ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ อาจจะเรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง และประชาชน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2553)

นโยบายสาธารณะมีกระบวนการในการดำเนินการ อย่างเป็นขั้นตอน มีนักวิชาการได้สรุปไว้หลากหลายกระบวนการ แต่โดยใจความแล้วจะมีความคล้ายคลึงกัน และมีกระบวนการที่คล้ายกันดังนี้

1. การจำแนกปัญหาหรือการระบุปัญหา : การพิจารณาปัญหาจากการเรียกร้องของประชาชนที่ต้องการให้รัฐแก้ไขว่าเป็นลักษณะใด เช่น ปัญหาความยากจน โดยสามารถจำแนกได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานและประชาชนคุ้นเคย เช่น ปัญหาความยากจน การทุจริต และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น โรคที่กำลังระบาด เป็นต้น

2. การจัดทำทางเลือกนโยบาย : การกำหนดวาระสำคัญของการจำแนก โดยมีการอภิปรายนโยบายเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหานำไปสู่ทางเลือกนโยบายที่จะนำไปปฏิบัติ

3. การอนุมัติให้ความเห็นชอบของนโยบาย : ขั้นตอนสำคัญในการตัดสินใจนโยบายว่าจะเลือกทางใดต้องคำนึงถึงผลที่เกิดและความสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนและต้องผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติ

4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ : การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

5. การประเมินผลนโยบาย : การศึกษาดำเนินงานของโครงการและการประเมินผลเสนอแนะและข้อปรับปรุง (Dye, 1984)

สรุปได้ว่า นโยบายสาธารณะคือ ขั้นตอนของนโยบายที่จะทำให้ได้นโยบายที่ตรงกับการแก้ไขปัญหามากที่สุด โดยกระบวนการนโยบายนี้ผู้กำหนดนโยบายจะใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายไปจนถึงนำนโยบายไปปฏิบัติและประเมินผลตามขั้นตอน หากรัฐบาลทำการกำหนดนโยบายที่เป็นไปตามขั้นตอนหรือกระบวนการของนโยบายนี้ จะได้นโยบายที่ตรงตามความต้องการของประชาชน ประเทศชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารประเทศที่มีประสิทธิภาพ ประเทศชาติบ้านเมืองมีความมั่นคง ส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อสังคมระบบเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐมีความสำคัญกับการบริหารประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากยุทธศาสตร์ด้านนี้รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการบริหารประเทศ เพื่อปรับสมดุลและพัฒนาภาครัฐให้เกิดความเหมาะสมและมีศักยภาพสูง มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ

1. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส โดย 1. การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค และ 2. ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

2. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุก ระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่โดย 1. ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

2. ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และ 3. ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทศวรรษ

3. ภาครัฐมีขนาดเล็กเหมาะสมกับภารกิจส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดย 1. ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม 2. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และ 3. ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล

4. ภาครัฐมีความทันสมัย โดย 1. องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ และ 2. พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

5. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูงมุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ โดย 1. ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม และ 2. บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

6. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยและประพฤติน่าเชื่อถือ โดย 1. ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ 2. บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต 3. การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาดเป็นธรรม และตรวจสอบได้ และ 4. การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ

7. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น โดย 1. ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง 2. มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น และ 3. การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้อกฎหมาย

8. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค โดย 1. บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม 2. ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง 3. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน 4. ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม และ 5. พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566)

จากประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ สรุปโดยใจความมี 8 ประเด็นสำคัญ คือการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส การบริหารแบบบูรณาการ ภาครัฐมีขนาดเล็ก บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูงมุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยและประพฤติน่าเชื่อถือ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และกระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค ซึ่งจะสามารถปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐได้ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์

นโยบายด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองต่อประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้

1. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย ประกอบด้วย

1. นโยบายการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพปรับปรุงการทำงานของภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล ทำให้ประชาชนสามารถได้รับการบริการจากรัฐได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

2. นโยบายการบริหารในรูปแบบของการกระจายอำนาจ (ผู้ว่า CEO) เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานในแต่ละจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

2. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุก ระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย การบริหารประเทศในรูปแบบบูรณาการ การทำงานระหว่างหน่วยงานให้ตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาประเทศระยะยาว

3. ภาครัฐมีขนาดเล็ก กลม เหมาะสมกับภารกิจส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ คือ

1. นโยบายการบริหารในรูปแบบของการกระจายอำนาจ (ผู้ว่า CEO) เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานในแต่ละจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

2. นโยบายการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น

3. นโยบายการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพปรับปรุงการทำงานของภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล ทำให้ประชาชนสามารถได้รับการบริการจากรัฐได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

4. ภาครัฐมีความทันสมัย รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย คือ นโยบายการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพปรับปรุงการทำงานของภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล ทำให้ประชาชนสามารถได้รับการบริการจากรัฐได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

5. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูงมุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย คือ นโยบายการบริหารในรูปแบบของการกระจายอำนาจ (ผู้ว่า CEO) เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานในแต่ละจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

6. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย คือ นโยบายการดำเนินงานที่อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

7. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย คือ นโยบายการยกเลิกและปรับปรุงกฎหมายที่ไม่จำเป็น

8. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย คือ

1. นโยบายการสร้างความเป็นธรรมในการคุ้มครอง พื้ที่กษสิทธิของประชาชนและสิทธิผู้บริโภค

2. นโยบายการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566)

จะเห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับรัฐมีองค์กรที่เล็ก กลม ซึ่งได้กำหนดนโยบายไปถึง 3 นโยบาย ส่วนการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดนโยบาย ได้มีการกำหนดนโยบาย 2 นโยบาย และในด้านอื่น ๆ ก็ยังถือว่ารัฐยังให้ความสำคัญอยู่เช่นกัน การบริหารแบบบูรณาการ รัฐบาล

ทันสมัย ความโปร่งใส และกฎหมาย ก็ยังให้ความสำคัญโดยเน้นที่กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีรายละเอียดมากกว่า

สัปปุริสธรรม 7

หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นธรรมของสัตตบุรุษ ธรรมที่ทำให้คนให้เป็นสัตตบุรุษ สมบัติของคนดี หรือธรรมะของคนดี (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2546) หากมองในแง่ของผู้นำประเทศ หรือผู้บริหารประเทศในตำแหน่งต่าง ๆ จำเป็นต้องมีคุณสมบัติของความเป็นคนดี เป็นสัตตบุรุษ มีความรู้มีคุณธรรม การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมนี้จึงเหมาะกับการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ จะประยุกต์ใช้ในลักษณะเป็นคุณธรรมประจำใจ สำหรับผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศ ซึ่งประชาชนต่างคาดหวังว่าจะต้องเป็นคนดี มีคุณธรรม ในที่นี้ ผู้เขียนจะประยุกต์ใช้สำหรับการกำหนดนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้ได้นโยบายที่ตรงกับยุทธศาสตร์ชาติมากที่สุดโดยแนวทางการประยุกต์ใช้มีดังนี้

1. อัมมัญญาตา ความรู้จัก เหตุ คือรู้หลักการหลักเกณฑ์และเหตุผล ผู้บริหารประเทศจะต้องเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่เข้าใจถึงบริบทของประเทศ ขอบเขตปัญหา ใช้กระบวนการในการแสวงหาความจริงให้ทราบแน่ชัดว่าปัญหาที่แท้จริงเกิดจากอะไร จะแก้ไขอย่างไร

2. อัตถัญญาตา ความรู้จักผล คือจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารประเทศจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล วางเป้าหมายของการบริหารไว้อย่างชัดเจน วางแผนบริหารทั้งในระยะสั้นระยะยาว รวมทั้งการรู้ว่าการจะไปถึงเป้าหมายดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างไร

3. อัตตัญญาตา ความรู้จักตน คือรู้จักศักยภาพของตนเองว่าสามารถดำเนินการได้แค่ไหน หากประเมินแล้วว่าศักยภาพของตนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในส่วนใด ก็จะต้องอาศัยกลไกของการบริหารในการประสานงานใช้ศักยภาพองค์กรหรือองค์กรภายนอกเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย

4. มัตตัญญาตา ความรู้จักประมาณ ผู้บริหารประเทศจะต้องเข้าใจว่าทรัพยากรของประเทศมีอยู่เท่าไร และจะใช้อย่างไรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดเพียงพอและพอประมาณ

5. กาลัญญาตา ความรู้จักกาล ผู้บริหารประเทศจะต้องเข้าใจว่าการดำเนินการแต่ละอย่างต้องใช้เวลาที่เหมาะสม มีความรู้หลักการบริหารเวลา จัดสรรว่าเวลาไหนควรทำอะไร อะไรควรทำก่อนหลัง และควรทำเมื่อใด

6. ปริสัญญาตา ความรู้จักชุมชน ผู้บริหารประเทศควรเข้าใจประชาชนว่ามีพื้นฐานอย่างไร ประชาชนต้องการอะไร อะไรจะสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้ รวมทั้งการเข้าใจในศักยภาพขององค์กรของตนว่าจะสามารถดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด หน่วยงานไหนเก่งเรื่องอะไร จะได้เลือกใช้ให้ถูกงาน

7. บุคคลัญญาตา ความรู้จักบุคคล ผู้บริหารประเทศควรรู้จักศักยภาพของบุคลากรที่มีอย่างโดดเด่น และฉลาดในการเลือกใช้ศักยภาพของบุคลากรเหล่านั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย เพื่อการบริหารจัดการ สำหรับในส่วนของการกำหนดนโยบาย การนำเอาหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้จะส่งผลให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจสาเหตุของปัญหา และกำหนดนโยบายได้ตรงประเด็นมากที่สุดเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และที่สำคัญเพื่อประโยชน์ของประชาชน

สรุป

รัฐบาลได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยได้เน้นในเรื่องของภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนา ในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจส่งเสริมให้ประชาชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ภาครัฐมีความทันสมัย บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึด หลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูงมุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอด การทุจริตและประพฤติมิชอบ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ กระบวนการยุติธรรม เคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค เพื่อให้ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ โดเน้น การให้บริการประชาชน รัฐบาลดิจิทัล ที่ สามารถให้บริการประชาชนด้วยความสะดวกสบาย การบริหารงานภาครัฐ แบบบูรณาการทุกภาคส่วนเข้า ด้วยกัน ลดขนาดขององค์กรรัฐให้เล็กลงโดยการกระจายอำนาจ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อปรับปรุงการ บริหารงานของภาครัฐ ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ยกเลิกปรับปรุงกฎหมายที่ไม่จำเป็น และมีการ เสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหารพร้อมทั้งคุ้มครองผู้บริโภค ประชาชนสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชน เพื่อให้การกำหนดนโยบายแต่ละด้าน บรรลุเป้าหมาย จึงควรประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมคือหลักสัปปุ ริสธรรม 7 ประการ นำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบาย โดยมุ่งไปถึง คุณสมบัติ หรือองค์ความรู้ของผู้ กำหนดนโยบาย ได้แก่การ รู้จักเหตุ รู้จักหลักการ และวิธีการต่าง ๆ รู้จักจุดมุ่งหมายในการบริหารประเทศมี วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รู้จักศักยภาพและความสามารถของตนและองค์กร รู้จักประมาณ ความพอเพียงและ เพียงพอ รู้จักกาลเทศะ รู้จักศักยภาพขององค์กรว่าสามารถดำเนินการได้มากน้อยแค่ไหน และจะใช้ศักยภาพ ขององค์กรส่วนใดในการทำงาน พร้อมทั้งรู้จัก บุคคลคือบุคลากรในองค์กร ความโดดเด่น ของความรู้และ ความสามารถที่จะสามารถนำมาใช้ สำหรับการกำหนดนโยบาย และการบริหารประเทศให้มีประสิทธิภาพ สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2539). *การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค (หลักการและแนวคิดเชิงประยุกต์)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2553). *การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2566). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- Dye, T.R. (2002). *Understanding Public Policy* (10th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Nagamura, R.T. & Smallwood, F. (1980). *The Politics of Policy Implementation*. New York: Martin Press.

Thomas R. Dye. (1984). *Understanding Public Policy*. New Jersey: Prentice Hall.

